

Когато са
разрушени
основите,
какво ще стори
праведникът?

Псалом 11:3, СИ

ТЕМА НА БРОЯ

РЕДАКЦИОННА

Скъпи читатели, пред вас е юлският брой на вестник Зорница. Водеща тема на страниците на вестника продължава да е войната в Украйна и многото въпроси, продиктувани от нея, които са стегнали сърцата и умовете ни. Различни текстове в броя засягат отделни важни аспекти – състраданието и грижата за бягащите от войната; разнополюсните оценки на случващото се от страна на обществото изобщо, но и в църквите ни; войната и военната служба в светлината на Библията.

Наред с това ще се запознаете и с няколко интересни текста по исторически теми, свързани с основаването на Кралското научно дружество, живота и дейността на Гилбърт Честъртън, Йоан Майендорф, Уилям и Сюзън Мериъм. Продължава също така и важната тема за християнския брак в поредица материали, подготвени от сестра Цвете Куличева.

Редакционният екип на вестника ви пожелава благословено време с настоящия брой!

Олег Константинов

Анонимните близки

Войната в Украйна разбуди още повече духовете на и без това разделеното заради пандемията общество. Някои християни заеха противоположни позиции по отношение на воюващите страни и това допълнително ни отчужди едни от други. И тъй като знаем, че Голямата заповед включва задължението да обичаме „близкия“, сега се чувстваме някак гузни. Дали не се оприличихме на онзи законник, който в желанието си да се оправдае, попита: „А кой е мой близък?“

Сякаш Исус разказва Притчата за добрия самарянин не само за да ни изобличава, а и за да ни насърчава и мотивира. Тя е изключително актуална за днешната ситуация и не е нужно да се напъваме особено, за да разпознаем главните действащи лица и сред нас.

Не ни ли напомнят самотните украински жени и деца за нападнатия и ограбен от разбойници човек, лежащ безпомощно на пътя? На нашия път! Вярно, някои сред нас се гразнят от добрия им външен вид, от хубавите им коли, но знаем ли какво им е наистина отвътре? Завиждаме им, че са настанени по курортите, но питаме ли ги какво са загубили?

Ако се поинтересуваме, ще научим покъртителни истории за преживени ужаси, изоставени близки, разрушени домове и попарени надежди. Нека да не гледаме външното! Тези хора са пребити и голи отвътре. Може да ни изглеждат като всички останали туристи, но нека не се заблуждаваме. Човек, който няма къде да се върне, не е турист!

Нападнатият на пътя човек от притчата на Исус е непознат. Без биография и идентичност, без информация какъв е, откъде е, дали е добър или лош човек. Напълно анонимен. Нямаш причина нито да го обичаш, нито да го мразиш.

следва на 2 стр.

ПРЕЗ ТОЗИ МЕСЕЦ

Уилям и Сюзън Мериъм Цената на мисионерското посвещение

п-р Данаил Игнатов

В двора на най-старата евангелска църква в Пловдив има две каменни плочи с надписи на английски език. На тях фигурират имената на двама души, твърде малко известни дори сред евангелската общност: Уилям Мериъм и Сюзън Мериъм. Донякъде това е обяснимо. Техният земен път приключва точно преди 160 години. Но в България поне евангелските християни би трябвало да знаят нещо повече за сем. Мериъм и да ги помнят с необходимата почит.

На плочата на Уилям Мериъм пише, че е убит от разбойници на 3 юли 1862 г., край Узунджово, на възраст 32 години. На плочата на Сюзън пише, че е починала на 25 юли 1862 г. във Филипополис (т.е. Пловдив), също на 32-годишна възраст. Това се е случило след преждевременно раждане, изглежда под въздействие на обяснима силна човешка скръб. Кои са тези чужденци и защо са погребани на българска земя?

На плочата на Уилям пише, че е мисионер на ABCFM, а Сюзън е представена като негова съпруга. ABCFM е английската абривиатура на Американския съвет на пълномощниците за чуждестранни мисии със седалище в град Бостън, познат у нас и като „Американския борд“. Става въпрос

за мисия, която е създадена през 1810-1812 г. с основна подкрепа от конгрегационални (т.е. конгрешански) църкви в Америка, но и с участието на други деноминации с реформаторска насоченост: презвитериански и реформирани.

За да добием по-добра представа при какви обстоятелства семейство Мериъм пристига в България, трябва да уточним, че през 1832 г. като представител на същата мисионерска организация на Балканите пристига п-р д-р Илайъс Ригс заедно със съпругата си Марта. Двамата са презвитериани. Около 1838 г. Ригс се запознава с българи от град Смирна и става един от най-ревностните защитници на идеята за системна евангелизаторска работа сред българите. За съжаление, не успява да пристъпи веднага към осъществяване на това намерение. Известно време преди това в Смирна е започнал работа роденият там представител на Британското библиейско дружество Бенджамин Баркър. След поредица от проучвания заедно с няколко други мисионери Ригс установява нуждата да се преведе Светото писание на говорим български език.

следва на 5 стр.

ГЛАСЪТ НА АМВОНА

Как хората на доброто да реагират спрямо вилнеещото зло

п-р Веселин Кръстев

Тече вече пореден месец от войната в Украйна. През тези месеци слушахме проповеди за края на света, за прошката, за Второто идване на Христос, за нечестие и за какво ли още не. Но с малки изключения не чухме реакция на християнски водачи нито по медиите, нито в църквата. И Българската православна църква не посмя да говори категорично по темата за войната.

следва на 6 стр.

Анонимните близни

безименен автор

следва от 1 стр.

Може би анонимността го прави още по-безпомощен. Но от друга страна, точно тя е предпоставка да се разкрие истинската същност на онези, които го срещнат.

Евреите, на които Христос разказва тази притча, приемат за „близни“ само своите сънародници и в частност – семейството си, роднините си. Към останалите по-скоро се отнасят с неприязън или предпазливост. Но от друга страна те знаят, че Бог е специално загрижен за сираците, вдовиците и чужденците. Самите евреи са били дълго време иззнаници в чужбина, страдали са много и затова Бог ги призовава на свой ред да проявяват състрадание към слабите, уязвимите и нуждаещите се. Може би за тях е бил труден изборът между това, да бъдат верни към своите си – и наред с това да показват състрадание към непознатите и странниците.

Свещеникът и левитът от Притчата за добрия самарянин са представители на еврейския народ. И двамата виждат лежащия, но го подминават. Те не знаят какъв е той, дали е евреин или езичник, не знаят нищо за него. Ясно е, че се нуждае от помощ, но го заобикалят. Може би си имат основания да постъпят по този начин, ала причината определено е в тях, а не в човека. Той е безименен. Той е просто човек, изпаднал в нужда.

Познаваме ли подобни хора около нас? Такива, които делят останалите на „свои“ и на „чужди“. Които си следват някакви съображения и ги смятат за достатъчна причина да подминават хората, които очевидно са в нужда. А дали и за нас всички тези чужденци, които срещаме ежедневно по улиците, не са една анонимна тълпа от туристи?

Добрият самарянин; художник: Джъстин О'Браян / изображение: goodsams.org

На предишната страница:

Бежанци; художник: Ясер Резани / източник: migrationnetwork.un.org

Но колко насърчително е, че около нас също така можем да срещнем и... самаряни!

И сега целта не е да вземем да ги идеализираме. Забележете, самият Исус, който разказва притчата, не слага какъвто и да е етикет на самарянина. Не го нарича „милостив“ или „добър“ – това определение ние сме го добавили, и то по-късно. Самарянинът е просто случайно минаващ непознат, който решава просто да стори добро на човека в канавката. Може би също е бил пребиван и ограбван. Или може би просто си представя какво би искал да направят за него, ако самият той се окаже в подобна ситуация. Един човек заварва друг, който е в безпомощно състояние, и без много да му мисли, действа...

Срещали ли сме подобни анонимни, безименни помагачи? При бедствия и катастрофи те винаги се появяват отнякъде. И в такива случаи няма значение дали са християни!

Не знаем мотивите им, а е възможно и те самите да не си дават сметка защо помагат. Но едно е сигурно: Бог ги изпраща! Той е милостив и състрадателен.

А още по-насърчително е да виждаме как отделни хора, както и църкви и мисионерски организации, съвсем безкористно (а не като гостилничаря, който го прави срещу пари) жертват време и ресурси, за да помагат на бежанците от Украйна. Правят го от сърце и без очакване за отплата или благодарност. Просто се радват да подарят внимание и утеха на тези жени и деца сред цялата потискаща неизвестност, апатия и дори враждебност около тях.

Наистина има нещо красиво в цялата тази анонимност. Тя не омаловажава стореното от хората. Напротив, разкрива не само тяхната, а и нашата същност. □

Фестивал на възможностите „Ела и виж“

22 октомври 2022 г. /10-16 ч./ Църква „Блага вест“, София

Фестивалът е празник за служението и дейността на евангелския свят в България. Той е възможност за среща между църкви, организации и служения за опознаване, насърчение и обмен на контакти.

Фестивалът „Ела и виж“ е празник за дейността на евангелските мисии, сдружения, мисии, учебни заведения и междуцърковни организации в България. Той е възможност за среща между евангелските църкви и евангелските служения за взаимно опознаване, насърчение и обмен на контакти.

„Ела и виж“ е богата възможност:

- да чуете от първо лице какво Бог прави в България;
- да участвате в интерактивни и полезни дискусии;
- да се запознаете с десетки служения и мисии у нас;
- да научите как да подкрепите самите служения или да се включите в някое от тях;
- и още много повече!

Вестник **Зорница** е издание с консервативен протестантско-евангелски характер. Списва се от редакционна колегия към **Българско евангелско дружество**.

По второстепенни доктринални въпроси редакцията допуска разнообразие от мнения. Становището на даден автор невинаги съвпада с това на редакционната колегия.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Данаил Игнатов, Тодор Велчев,
Емил Марков, Олег Константинов,
Радостин Марчев, Влади Райчинов,
Станислав Алексиев, Владимир Железов

ЗОРНИЦА

БЪЛГАРСКО ЕВАНГЕЛСКО ДРУЖЕСТВО

адрес: БЕД, ул. Солунска 49, София 1000 | email: vestnik.zornitsa@gmail.com | FB: vestnikzornitsa | web: zornitsa.bg | тел.: 0892 250 517

Редактор на броя: Олег Константинов

Коректори: Ели Аврамова, Тодор Велчев

Предпечат: Влади Райчинов

Печат: *Прима принт* ЕООД

Каталожен номер за абонамент

към Български пощи: 312

ISSN: 0861-3826

Зорница се нуждае от финансова подкрепа. Бъдете съработници на най-старото българско периодично издание!

Ще бъдем благодарни, ако обмислите с молитва да бъдете спомоществователи на изданието!

Българско евангелско дружество | IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01 | BIC: BPBIBGSF

Гилбърт Честъртън

Детективският жанр и богословският проблем

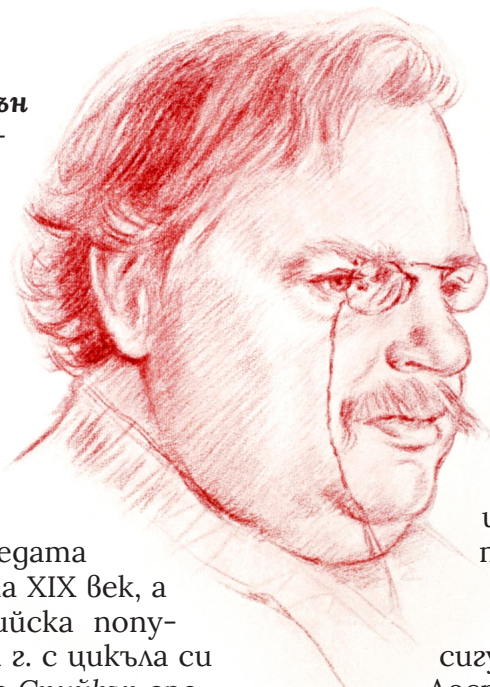
п-р Данаил Игнатов

Гилбърт Кийт Честъртън

(1874-1932 г.) дължи голяма степен славата си като писател на своя герой *детектив отец Браун*: литературен събрат на Шерлок Холмс. Именно като такъв го познават и много български читатели. От своите съвременници обаче Честъртън е тачен по-скоро като журналист: първите му публикации датират от средата на деветдесетте години на XIX век, а истинската си общоанглийска популярност получава през 1901 г. с цикъла си статии и есета в списание *Спийкър* срещу Англо-Бурската война. От сътрудничеството с пресата се раждат много от книгите на Честъртън: сборниците с есета и статии. Познавачите на неговото творчество твърдят, че ако бъде издадено всичко, написано от Честъртън през живота му, това би се изразило във внушителната поредица от 100 книги.¹

Гилбърт Честъртън се нарежда сред няколко видни личности от Англиканската църква, които преминават или към католицизма, или към православие: Джон Хенри Нюман и Калистос Уеър, епископ Диоклийски. Както Честъртън отбелязва в своята *Автобиография*², той е роден на 29 май 1874 г. в Кемптън Хил, Кенсингтън, и кръстен по англикански ритуал в малката църква „Сейнт Джордж“. Но на 30 юли 1922 г., неделя, официално се присъединява към католицизма, като приема кръщение „на неговите 400 паунда³ тегло“ със съответстващ на този акт ритуал според римокатолическата традиция. На въпроса защо прави това, той отговаря: „За да се избавя от греховете си.“

Естествено, че протестантите биха възразили на такъв отговор, защото според тях не водното кръщение, а простата вяра в изкупителното дело на Христос ги спасява от греховете. Кръщението е видимо потвърждение, знак и печат на тази вяра. И това възражение едва ли е било непознато на Честъртън. Но очевидно, в хода на своя жизнен път и вероятно преминал през някакви лични разочарования, е стигнал до убеждението, че „няма

друга религиозна система, която наистина вярва, че хората могат да се избавят от греховете си“. Трябва да се има предвид, че в този период хладната догматика, рационализмът и дори проявите на агностицизъм проникват в богословските среди на протестантските църкви с държавен статут в Европа, което отблъсква неспокойните или искрено търсещи сигурна духовна опора.

„Достатъчно съм възрастен, за да помня Викторианската

епоха, и мога да кажа, че тя беше точно обратното на онова, което днес ѝ се приписва. Тя притежаваше всички пороци, които днес са наричани „добродетели“: религиозно съмнение, интелектуално безпокойство, лековерен глад за всичко ново, пълна неуравновесеност. Наред с това притежаваше и всички добродетели, които днес са смятани за пороци – вкусът към романтиката, страстният копнеж любовта между мъжа и жената отново да бъде това, което е била в Райската градина, силното усещане за някакъв

смисъл в човешкия живот. Но вътрешно усещам като фалшиво всичко, което днес се говори за викторианската атмосфера“ (вж. *Автобиография*, 159 с.).

За своите убеждения, вече като католик, той пише с характерния си стил: „Огорчих моите доброжелатели, като неуморно следвах пътя си към християнството, към правоверното християнство, а накрая и към католицизма, в смисъла на римокатолицизма... Гордея се с моята религия, докол-

кото човек въобще може да бъде горд с една религия, чието основно послание е смиреннието... Гордея се с това, което е наричано попски занаят, защото дори и този несклопан термин пази в себе си средновековната истина, че като всеки друг човек и свещеникът трябва да бъде майстор. Гордея се с това, което е наричано от хората „култ към Дева Мария“, защото в най-тъмните векове то е въвело в религията елемента на това кавалерско отношение, което днес, едновременно късно и превратно, се нарича феминизъм. Гордея се, че вярвам в Троицата и в месата; гордея се, че имам изповедание; гордея се, че вярвам в папството“ (*Автобиография*, 87-88 с.).

Тук би трябвало да се споменат две имена. Това на неразделния му приятел Дж. Х. Белок, сътрудничеството и едномислието с когото били стигнали дотам,

че шеговито ги наричали с едно име: Честърбелок. Другият (като антагонист) е всичко иронизиращият, скептикът Бърнард Шоу. Основата на вечния им спор са различните им светогледни нагласи. Католикът-християнин Честъртън, поради естеството на вярата, „преобразяваща духовния и умствен строеж на човека“, е претендирал, че има точно толкова „рационални“ основания за несъгласие с „рационалиста“-атеист или агностик Шоу, колкото и самият Шоу срещу Честъртън. Въпреки ожесточените си спорове, те запазили взаимното си уважение и симпатия.

Още през 1905 г. Честъртън написва книгата *Ортодоксия*, чието заглавие е предизвиквало някои недоразумения. Руската имперска цензура, без да се запознае със съдържанието, я забранява, защото смятала, че това е съчинение на англичанин, насочено срещу източното православие. А всъщност с нея Честъртън иска да обясни причините, които са го накарали да вярва в християнското учение, обобщено от Апостолския символ на вярата, който според него съдържа много по-добра критика на живота от всичко останало.

Гилбърт Честъртън е и автор на една от най-добрите и проникновени книги за св. Франциск от Асизи и на книга-есе за Тома от Аквино. Действително, той става известен за широката публика в Англия и извън нейните предели главно като автор на детективски романи. Но детективският жанр като че ли е само една занимателна примамка за поставянето ни лице в лице с доброто и злото. А тъкмо в тази плоскост възниква религиозният проблем.⁴ □

Портрет на Честъртън; хуг.: Рик Делгадо / изображение: fineartamerica.com

горе вляво:
Скица на Г.К.Честъртън; хуг.: Франк Слейтър (1926 г.)
/ източник: posterazzi.com

¹ Е. Димитров, *За автора и книгата: Г. К. Честъртън и „Ортодоксия“*, в: Г. К. Честъртън, *Ортодоксия. Лична философия* (Фондация „Покров Богородичен“, 2018), 5-6 с.

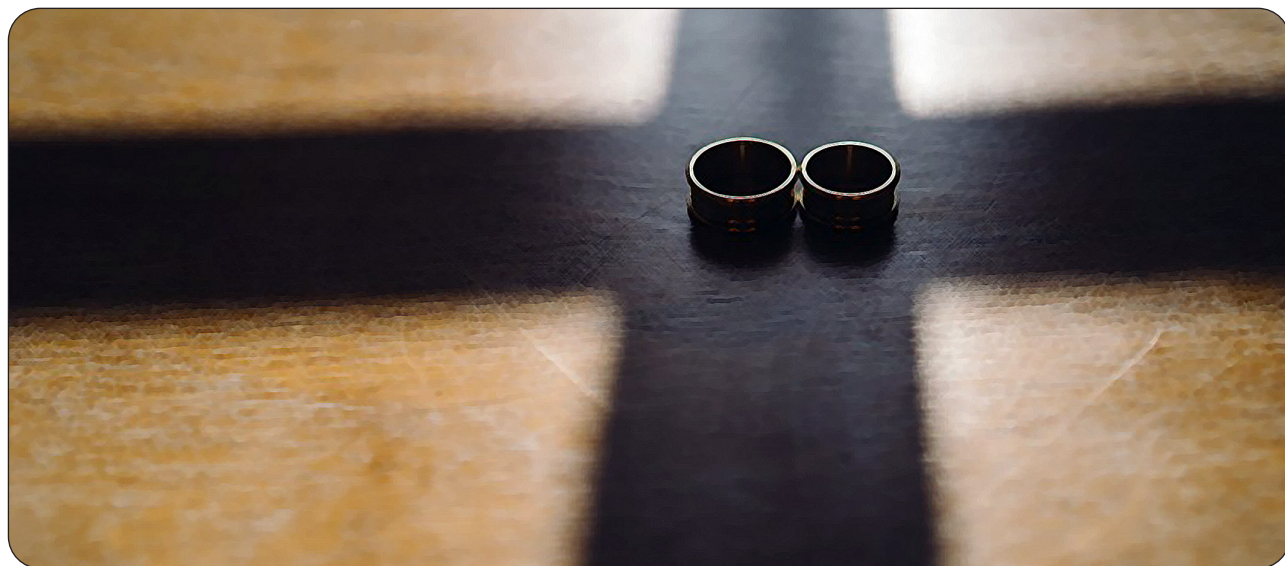
² Г. К. Честъртън, *Автобиография* (София, Фондация „Комунитас“, 2011), 7 с.

³ Тоест около 180 кг. Б.р.

⁴ Димитров, *За автора и книгата*, 8-9 с.

Християнският брак: Как двамата стават „една плът“

Цвете Куличева

В юнския брой на Зорница разгледахме първите два елемента на здравословния брак: отделянето от родителите и взаимното привързване на брачните партньори.

Третият елемент на брака е как двамата да станат „една плът“. В предишните броеве разгледахме първите два елемента: оставянето на родителите и привързването един към друг. Тук (и в следващите броеве) ще разглеждаме въпроса какво означава двамата да станат „една плът“. В Божието слово се казва: „Ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и те ще бъдат една плът“ (Бит. 2:24).

За да станат двамата „една плът“, това на първо място означава физическо сливане помежду им. Това е една от целите и спойките на брака. Именно по тази причина Бог е създал два различни пола. Тази плътска връзка е не само спойка, а и един вид белег на брака. Общение между мъже и жени може да има, но без такава физическа връзка, която съществува единствено в брака, няма брак.

Създаването на плътска връзка извън брака е нарушаване на Божия закон. Библията го нарича „блудство“ и „прелюбодеяние“. Знаем, че това довежда до тежки последици като развод, извънбрачни деца, аборти... А най-важното е, че пречи на пълното единение и пълното сливане между двамата съпрузи, защото между тях се появява трети човек. Тази заповед се нарушава много лесно от невярващите хора, до степен на пълно опорочаване, без каквито и да е морални задръжки.

Библията постановява следния ред: първо, привързване, а след това, ставане една плът. А светът обръща тази последователност: първо „една плът“: тоест безразборни физически контакти, често пъти дори без елементарно привързване.

Сатана със своята изобретателност стига и до друга крайност: подвежда предимно чисти и почтени хора да отхвърлят плътската връзка като нещо нечисто и греховно. Такива препоръчват интимно съпружеско общуване с единствената цел за създаване на деца, като твърдят, че Адам е познал Ева едва след Грехопадението, а преди това двамата са живели като ангели. Това изобщо библейско ли е?! Нали първото благословение в Божието слово е: „Плодете се и се размножавайте“ (Бит. 1:28)? Това благословение Адам и Ева получават не след Грехопадението, а веднага след като

Бог вдъхва живот на двамата. За кога се отнася това благословение? За след Грехопадението ли? Нима, ако двамата не бяха съгрешили, тогава Адам никога не би познал Ева и двамата нямаше да изпълнят наредбата „Плодете се и се размножавайте“, която Библията нарича благословение?

Още когато Бог привежда Ева при Адам и фактически създава брака, още тогава Той им казва: „Ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и те ще бъдат една плът“ (Бит. 2:24). Тогава двамата все още са чисти и далеч от мисълта за греха. Но при все това получават заповедта да бъдат „една плът“.

Изречението „Адам позна жена си Ева и тя роди Каин“ не означава, че тогава за първи път Адам е познал Ева. Също така изразът „зачена и роди“ не означава, че тя е родила веднага, без да износва девет месеца своето бебе.

Библията учи, че Бог е създал брака и с цел мъжът и жената да се наслаждават един на друг. Затова в I Коринтяни 7:2-5 апостол Павел препоръчва на съпрузите да не се лишават един друг от съпружеско сношение помежду си. Но Библията е категорична, че всяко физическо (пък и емоционално) обвързване извън брака е грях. В Стария завет Бог дори заповядва за блудство и прелюбодеяние виновниците да бъдат убивани с камъни.

**По-добре са двамата, отколкото един,
понеже те имат
добра награда за труда си.
Еклизиаст 4:9**

Да станат двамата „една плът“ не означава единствено физическо сливане. Тук става дума за нещо далеч по-гълбоко от сливане на две тела. Включва се нежно, интимно, лично опознаване, при което целите същности на двете личности – ум, сърце, тяло – се сливат. Това е пълно сливане на двама души в едно цяло.

Думата „плът“ в Библията обозначава не само тялото, физиката или похотта. Ап. Йоан пише за Исус: „Словото стана плът и пребиваваше между нас“ (Йоан 1:14). Какво означава това? Тук става дума за въплъщението на Исус. Той става човек.

От друга страна, „делата на плътта“, описани в Галатяни 5:16-21, Римляни 1:21-30 и II Коринтяни 12:20, може да се разделят на няколко групи. Плътските дела на тялото са: блудство, нечистота, сладострастие, похот, разврат, чревоугодничество, пиянство, убийство. Плътските дела на ума са: развратен ум, неправда, нечестие, измама. Плътските дела на сърцето са: омраза, завист, злоба, вражди, разправици, гняв, ярост, партизанства, раздори, разцепления. Плътските дела на волята се виждат в Римляни 1:21-28: „Като познах Бога, не Го прославиха като Бог, нито Му благодариха, но се извратиха чрез своите мъдрувания и несмисленото им сърце се помрачи... И славата на нетленния Бог размениха срещу подобие на образ на смъртен човек, на птици, на четирикраки и на влечуги... И понеже отказаха да познаят Бога, Бог ги предаде на развратен ум...“

Човекът е Божие подобие. Обдарен е с интелект, емоции, воля, духовна и душевна същност. Да станат двамата съпрузи „една плът“ означава да сливат не само телата си, а и цялата тази своя личностна същност. В тази връзка Христос казва, че който пожелае някого похотливо, вече е прелюбодействал с него в сърцето си. Това е емоционална, мисловна изневяра.

Какво място имат първерзиите в християнския брак (вж. Рим. 1:26-28)? За всяко нещо в човешкия организъм Бог е създал отделен орган. Стомахът е да преработва храната. Сърцето – да изтласква кръвта. Белите дробове – да задействат дихателните процеси. Какво ще стане, ако храната попадне в белия дроб или ако въздух проникне в кръвоносните съдове? Това веднага предизвиква болестни състояния. За половия живот Бог също е създал специални органи – и за тях е определил конкретни места и начин на действие. Когато те се разменят или не се използват по предназначение, може да има опасни последици.

Целта на Сатана е да изопачава, да осквернява, да опорочава всяко нещо. Така прави и с човешката сексуалност. В желанието си да изпита нещо повече, човек търси нестандартни начини, а това само по себе си е неестествено. Виждаме го у Ева. Когато иска нещо повече от онова, което Бог е предназначил и приготвил, тя в действителност иска да стане като Него.

Библията говори за чистота във всички наши взаимоотношения – а това включва и интимната сфера в живота ни. Трябва много да внимаваме да не допускаме Сатана да ни въвлече в грях чрез наше недоглеждане или желание за различен вид удоволствие.

Основното изискване на Божието слово е светостта. Може ли да кажем, че първерзиите са израз на святост? Или че допринасят за освещаването ни (вж. I Сол. 4:3-7; I Кор. 6:19-20)?

Бог ни призовава към чистота и святост. Дал ни е и стандарти за поведение и морал. Но Сатана цели да ни вкара в своите клопки. Нека му се противопоставяме: „Прославете Бога с телата си и с душите си, които са Божи“ (I Кор. 6:20). ▢

(Следва.)

Уилям и Сюзън Мериъм

Цената на мисионерското посвещение

п-р Данаил Изнатов

следва от 1 стр.

През 1858 г. Американският борд, Мисионерският съвет на Методистката църква и Британското библийско дружество се споразумяват да работят съвместно, като разпределят формите и териториите на действие, така че да не си пречат. Мисионерите на ABCFM поемат Южна България и София. Създават се мисионерски станции в Одрин, Пловдив, Стара Загора, София и Самоков. Сред най-дейните им мисионери се открояват Джеймс Кларк, Уилям Мериъм, Чарлс Морс, Хенри Хаскел, Теодор Байнгтън. Методистите съсредоточават усилията си в Шумен, Ловеч и Търново, водени от г-р Албърт Лонг. По-късно, през 1871 г., в Цариград излиза от печат преведената от Лонг, Ригс и екип български сътрудници Библия на новобългарски език.

Уилям Мериъм е роден през 1830 г. в Америка. През октомври 1859 г. със съпругата му Сюзън се установяват в Пловдив. В продължение на три години е един от най-активните американски мисионери. Изпраща редовно информация към бюлетина за мисиите по света *Missionary Herald*. Остава един безценен *Дневник*, от който може да се разбере сложната обстановка и трудностите, през които преминават той, колегите му и семействата им в посвещението им за разясняване същността на Евангелието и неговото разпространение в едва пробуждащия се за духовна и национална независимост народ.

Сериозни проблеми за пратениците на Американския борд идват не толкова от турската администрация, колкото от арменското, гръцкото, а по-късно и от българското православно духовенство. Защитниците на униатската кауза за съюз с Рим също виждат в протестантството нежелано явление на Балканите. Освен това около 1837-1838 г. американската икономика изпада в депресия, което се отразява неблагоприятно върху финансовото състояние на мисионерите, което ги принуждава

да ограничат разходите си. Не липсват и многобройни, макар и дребни наглед битови проблеми. На 23 октомври 1860 г. Уилям Мериъм пише в дневника си: „Момичето, което ни обслужва, избяга вчера с една нова рокля по напълно необясним начин.“¹

Въпреки всички тези трудности американските мисионери са убедени, че си струва да платят необходимата цена, за да може българите (които иначе на име се наричат „християни“) да получат сериозна духовна и библийска просвета. В своя *Дневник* Уилям Мериъм отбелязва впечатление от свое пътуване до Пазарджик: „Разговарях с български свещеник и установих, че е много искрен, но и много невеж човек. Той каза: „Ние се наричаме християни, но не знаем нищо за християнското учение, изцяло сме пасивни и далеч от него. [...] Ние, свещениците, не проповядваме по две причини: не знаем как, а когато го правим, хората не ни слушат.“²

Впечатлението, че православно духовенство и дейците на Възраждането в България постоянно се опълчват срещу работата на мисионерите, се оборва от едно съобщение на Уилям Мериъм по повод дейността на пътуващите книжари евангелисти, които разпространяват духовна литература. Мериъм пише конкретно за работата на един такъв книжар от

Пловдив, арменец по произход: „Свещениците най-често са благосклонно настроени и това е отваряло пътя на хората към неговата стая в хана. Така той продавал Новия завет и други части от Библията и проповядвал Евангелието“ (из писмо на Уилям Мериъм до сп. *Missionary Herald*, 1861 г.). Интересни са и съобщенията за връзките на Мериъм и Джеймс Кларк с Йоаким Груев и Стоян Чомаков, включително за взаимни гостувания по домовете им.³

Понякога бележките на Уилям Мериъм отразяват в един и същи ден противоречивата обстановка, която предизвиква у него както разочарования, така и надежда за успеха на мисията в България. Например, на 10 ноември 1860 г. той първо пише: „Нашите посетители тази седмица бяха само тези, които идваха за медицинска помощ или за пари. Няма нито един, който да иска да си купи книга от правата вяра.“ Но малко по-нататък четем следното: „Брат Кларк се завърна заякнал и духовно насърчен за мисионерската дейност сред българите. Той е затвърдил впечатлението си, че цяла България се намира на прага на духовна революция.“⁴

Уилям и Сюзън Мериъм влизат в числото на хилядите Христови свидетели по света, загубили живота си по време на служба за Божието царство. Те оставят пример за хора, които приемат цената на мисионерското посвещение и прилагат на дело нелеките думи на Господ Исус: „Ако иска някой да дойде след Мене, нека се отрече от себе си, нека носи кръста си всеки ден и нека Ме следва“ (Лука 9:23). □

¹ Ив. Илчев и Пл. Митев, *Докосвания до Америка* (XIX – началото на XX век), II издание (Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2016), 64 с.

² Ф. Шашко, Б. Гринберг и Р. Генов, съставители, „Дневник на пътуването на преподобния У. У. Мериам, 7-22 ноември 1861 г.“, в *Американски писмени за България XIX век* (Планета-3, 2001), 47 с.

³ Илчев и Митев, *Докосвания до Америка*, 128 с.

⁴ Пак там, 177 с.

МОЖЕТЕ ДА СЕ АБОНИРАТЕ ЗА ЗОРНИЦА И ПРЕЗ ГОДИНАТА!

Скъпи читатели,

Вестник **Зорница** сключи договор с *Български пощи*, по силата на който можете да се абонирате по всяко време през годината: за тримесечие, за шестмесечие или за целогодишен абонамент.

Редакционната колегия изказва сърдечна признателност към всички читатели на вестника за оказаното доверие! Макар че през лятото на 2022 г. изпитахме известни затруднения с регулярното публикуване на **Зорница**, в крайна сметка всички броеве излизат и продължават да радват стотици хора. Ние ще продължим да публикуваме актуални материали, вълнуващи свидетелства и интервюта, библийски проповеди и още много.

Зорница има около 900 абонати и се разпространява в църкви и книжарници. На нашата интернет страница zornitsa.bg всеки брой е достъпен безплатно в цветен PDF вариант. Поддържа живо присъствие и в социалните мрежи.

За личен абонамент се обърнете към местния пощенски клон.
Каталожен номер: № 312.

за 3 месеца 2 лева

за 6 месеца 4 лева

за 12 месеца 8 лева

Как хората на доброто да реагират спрямо вилнеещото зло?

п-р Веселин Кръстев

следва от 1 стр.

Как да реагираме на злото в света? Някои веднага ще ни цитират „дежурни“ библейски стихове като „светът лежи в лукавия“ (1 Йоан 5:19) и „ние не сме от този свят“ (Йоан 17:16), след което ще ни кажат: „Хайде да не се занимаваме с политика!“ Да ви призная, преди и аз мислех така – и бях против да се говори за политика в църквата. Но в резултат на това мислене днес в църквата и в обществото има много апатични, малограмотни, неангажирани и неактивни хора, затворени в малки и средно големи общности, самодоволни или пък изморени от ежедневните несгоди.

А що е „политика“? В древна Гърция всеки, който притежавал знания, участвал в обсъждането и решаването на обществените проблеми и въпроси. Да участваш в „политиката“ означавало да поемеш своята отговорност за добруването на всички. Да, хората са нествършени. Да, идеална държава няма. Но нали Словото ни учи, че всяка власт е от Бога (Рим. 13:1)? Какво става, когато нечестивите се облекат с власт и техните нечестиви дела се облекат със закони? Тогава народите страдат и злото тържествува.

От Грехопадението до сега човечеството е в постоянна криза. За да не звучи прекалено плашещо, ние я разделяме на части и им слагаме различни имена: морална криза, финансова криза, политическа криза, здравна криза. Причината за нея е не само грехът, но и войната, обявена на доброто от страна на злото. В Битие 3:15 това е наречено „вражда“. Войната не е само в духовния свят, а се прехвърля и в материалния. И както във всяка война, има битки, ранени, жертви, пленени, шпионаж и предателства.

Някой ще ми каже, че нашата война не е срещу плът и кръв. Но какво да правим, когато злото, изправено срещу нас, придобива форма и материя? Можем ли да останем безразлични и неутрални? Позволете ми да споделя с вас – след новината за избухването на войната в Украйна, в продължение на няколко денонощия аз не можех да мигна. В този момент цялата пандемия от Covid-19 ми се стори като детска игра, макар че бях преболедувал инфекцията тежко и бях на ръба на смъртта. Сега в мен се надигнаха въпроси и търсех отговорите им, но се оказах неподготвен. Възмущение и гняв изпълниха сърцето ми. Как е възможно това да се случва през XXI век? Да, има пророчества за последните времена, но все пак не съм готов да го приема. Може би затова Исус предупреждава учениците Си да бягат и да не се смуцават, „понеже тези неща трябва да станат, но това още не е свършекът“ (Мат. 24:6).

Как да реагираме на войната в Украйна? Църквата е призвана да воюва за доброто. Тя разполага с Божието въоръжение и има на своя страна Бог, молитвите на нашия Първосвещеник Исус и подкрепата на Светия Дух. Защо тогава сме толкова пасивни? Страх ни е от гонения? Смятаме, че можем да останем неутрални? Да, забравих: „Ние с политика не се занимаваме. По-добре да си мълчим.“ Обяснете ми тогава защо в много църкви у нас християните са на страната на агресора? Защо не различаваме доброто от злото? Какви християни сме тогава? И какъв дух ни владее? Първите ни реакции при новината за започналата война бяха стъписване, объркване и страх. После заваляха

съвети, пророчества, призови за успокоение (граничещо с безразличие). Чуха се дори обяснения, че хората в Украйна си го заслужавали. Не искам да приема, че такава е евангелската вяра. От историята знаем за топлия прием на арменските бежанци в България, както и на бежанските вълни на българи от Източна Тракия, от Егейска и Вардарска Македония. Не искам да вярвам, че християните в съвременна България са слаби и безчувствени.

Библейската семинария в Ирпин: преди и след /изображения: JFMministries.org

Учудващо е как много хора, които са заявили вяра в Христос, са изгубили компаса за посока и барометъра за истината. Те са неспособни да оценят правилно информацията, да отделят пропагандата и фалшивите новини от истината. Бих ги призовал да препрочетат историята за началото на Втората световна война. Сравнете речите на Хитлер и на Путин, изказванията на Лавров и на Гьобелс, както и на всички говорители на тогавашната немска и на сегашната руска пропаганда. И в двата случая личи един неустов стремеж да се оправдава войната и да се хвърля вината върху другия. Преди 75 години немският народ е вярвал, че неговата армия носи мир и добро. Същото днес вярва мнозинството от руските граждани. Поразително сходни са реакциите на немските църкви по време на Втората световна война и реакцията на Руската православна църква днес. Свещеници с прегоряла съвест благославят руското оръжие и отиващите на гибел руски войници, като казват, че това се върши в името на правата вяра и доброто на народите. Обвиняват слабия, че е виновен, защото не се покорява на силния, злия и грубия.

Лесно е да се каже, че Бог е допуснал всичко това и че то е под Негов контрол. Но къде са „солта на земята“ и „светлината на света“ (Мат. 5:13-14)? Христовата църква не е ли опора на истината (1 Тим. 3:14), призвана да воюва за погиващия свят – за същия свят, който ни отхвърля и мрази? Трябва ли да си мълчим, за да не ядосваме властите и силните на деня? Преди известно време в една проповед за греховете на бездействието се каза, че любовта е глагол и затова ни подтиква към действие: както по отношение на Бога и вярата ни, така и спрямо хората. „Който знае да прави добро, а не го прави, грях нему“, казва

Божието слово (Яков 4:17). А също: „Правете това, което искате другите да правят на вас“ (Мат. 7:12). За да победим злото, е достатъчно да правим добро.

Наистина, не всички християни спят в днешната ситуация. Мнозина реагираха веднага – постъпиха като изпълнители на Словото, не само като слушатели. Помогнаха на нуждаещите се с храна, грехи, лекарства, пари, време, транспорт, състрадание, любов и съчувствие. Ето това е духът на Евангелието. Праведният е призван да живее посветен християнски живот, като служи на Бога и на хората. Той има духовната сила да назовава нещата с истинските им имена: злото е зло, лъжата е лъжа, истината е истина, войната е война.

Можете ли да си представите мъже на вярата като Ной, Авраам, Йов, Давид, Данаил, Илия, Мойсей, Еремия, Исаия, Йоан Кръстител, апостолите, да мълчат и да заемат пасивна позиция спрямо злото в своето общество? Нека следваме примера им, за да израснем във вярата си. Човек не става изведнъж смел; трябва да побеждава страховете си всеки ден. Ако мълчим днес пред лицето на злото в обществото, как ще реагираме, когато настане истинско гонение? Когато нечестивите необезпокоявани упражняват насилие, а народът страда, това не е угодно на Бога. Не Му е угодно и да мълчим, когато ни крадат и лъжат, когато ни лишават от правосъдие, когато малтретират децата ни, когато възрастните хора живеят в мизерия, а родителите просят за болните си деца. Всичко това е политика, за която църквата не бива да мълчи, защото е изпратена в този свят. Библията е пълна с политика, защото милостивият Бог не е безразличен към съдбата на падналия свят и провежда Своята политика за нашето спасение.

В древния Рим имало култ към императора. Приписвали му божествени качества и всеки трябвало да кади пред неговите статуи. Но този култ влязъл в противоречие с вярата на ранните християни. Представете си какво християнство би достигнало до нас днес, ако те са бяха казали: „Не се интересуваме от политика“? Те обаче отстоявали истината и умирали за нея. Плащали цената. Именно поради отстояването на истината Църквата била гонена, отхвърляна и поругавана.

За да реагираме спрямо злото като хора на доброто, е необходимо да се научим да различаваме и разделяме едното от другото. Ако твърдим, че истината е Христос и че я разпознаваме като небесна истина, защо не можем да различим земната истина от лъжата? Ако познаваме истината и живеем в нея, това ще ни помага да разпознаваме лъжите на дявола в последните времена и да опазим вярата си. Преди две хилядолетия Господ Исус Христос запита последователите Си: „Когато дойде втори път на земята, ще намеря ли вяра“ (Лука 18:8)?

Завършвам с една мисъл за нашите братя и сестри в Украйна, които загубиха домовете си, църквите си, селата и градовете си, близките, семействата и приятелите си. Моля се за тези, които са на фронта и които са по бежански лагери и болници. Бог да ги пази и благослови! А доброто не мълчи, нито дреме, нито се бои, нито забравя за Христос, Който е Истината. Нека се молим и изповядваме Истината. Нека побеждаваме злото чрез вяра и вършене на доброто. ▢

Войната и военната служба в светлината на Библията

I част

п-р Гроздан Стоеvски

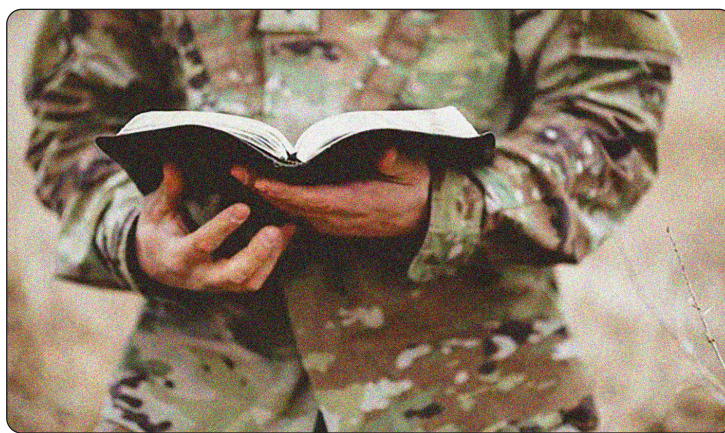
Войната е проявление на злото в най-грозната му форма. Въпреки технологичния и културен напредък на човечеството през XXI век, в морално отношение нищо не се е променило от Грехопадението до сега. За съжаление, войната е реалност и днес – така, както е била и през вековете. „Случва се да казват за нещо: Виж, на, това е ново. Но то е било вече през вековете, що са били преди нас“ (Екл. 1:10).¹ Ето какво отбелязва и проф. д-р Светлозар Елдъров в своя труд *Православието на война*: „Войната е „относително“ или „допустимо“ зло, което няма място в реда на абсолютните божествени истини, но не може да бъде отречено изцяло, тъй като произтича от несъвършенствата на човешката природа и обществените условия.“²

През последните двайсет години бяха организирани научни конференции и православни консултации и бяха издадени няколко исторически и богословски изследвания по въпросите за възникването, ролята и мястото на военния свещеник в българската армия, особено в периода на Третото българско царство. Освен книгата на проф. Светлозар Елдъров, внимание заслужава и дисертационният труд в два тома на отец проф. Петър Гарена, озаглавен *Военното духовенство на България* (2008). Въпреки това богословската наука е в дълг по темата за войната и мира и тяхното разглеждане в перспективата на систематичното богословие, особено в светлината на християнските религиозно-нравствени ценности. В този смисъл внимание заслужава и една малко позната студия от 1962 г. на специалиста в областта на философията и богословието проф. д-р Димитър Пенев (1903-1983 г.) на тема „Учението на Библията за мира и войната“. Тя представява особен интерес и звучи актуално и днес, в XXI век, когато човечеството все още преживява ужасите на въоръжени конфликти, дори в сърцето на Европа. Не на последно място трябва да се отбележи и богословският труд на сръбския богослов и пастир еп. Николай Велимирович (1881-1956 г.) *Войната в светлината на Библията*, написан в периода между двете световни войни през XX век. За първи път книгата е преведена и издадена в Стара Загора през 1934 г. от Съюза на православните християнски братства в България.

Горепосочените богословски разработки и изследвания очевидно са крайно недостатъчни и остарели във времето, докато проблемите, които разглеждат, продължават да бъдат актуални и днес. Какъв е произходът на войната като социално явление? Какъв е Божият начин за възпиране на това зло? Какво да кажем за заповедта „Не убивай“? Може ли християнин да служи в армията и да участва в реални бойни действия? Настоящата статия няма амбицията да даде изчерпателен отговор на тези въпроси, а по-скоро да предизвика интереса и да разбуди съзнанието на мислещия и богословски грамотен читател.

ГРЕХЪТ Е ОСНОВНАТА ПЪРВОПРИЧИНА ЗА СМЪРТТА И ВОЙНАТА

Като венец и най-висша форма на Божие творение (Бит. 1:26-27), човекът е устроен за живот в мир, любов и хармония, а не сред конфликти, омраза и хаос. Той не е създаден, за да отнема живота на друг човек.

Мирът, редът и хармонията на Божието творение са нарушени в момента, в който човекът се подвежда по лъжите на дявола. Проф. Димитър Пенев нарича този момент „космичен разрыв“³ и изтъква като основна причина появилата се гордост. Божият авторитет, благост и Божие слово са поставени под съмнение и недоверие, които ясно проличават във въпроса на змията: „Истина ли каза Бог да не ядете от никое дърво в рая?“ (Бит. 3:1).

„Доидат ли съмнението, недоверието, неблагодарността и омразата, лесно се преминава в открита вражда и война“, заключава проф. Пенев.⁴ Именно тази проява на гордост, изразена не само в съмнение или недоверие, но на практика, в отхвърляне на Божия авторитет и наредби, подвежда и човека да съгреши. За същото свидетелства и св. Йоан Златоуст: „Начало на греха е гордостта.“

Грехът на Адам е първопричина за смъртта и появата на войната като среда, в която се сее смърт. „Както чрез един човек грехът влезе в света, а чрез греха – смъртта, и по такъв начин смъртта премина във всички люде чрез един човек, в когото всички съгрешиха“ (Рим. 5:12). Еп. Николай Велимирович изтъква, че човекът е във вражда с човека, защото първо е влязъл във вражда с Бога. Резултатът от грехопадението на Адам и Ева е много по-голям от фактическото изгонване на прародителската двойка от Едемската градина. Последствията са катастрофални в космически размери – една „всеобща вражда и война“.⁵ Именно в тази започнала война пада и първата жертва. Авел е убит от брат си Каин. По своята същност всяка война е братоубийствена, защото човек убива друг човек. Проф. Пенев обръща особено внимание на тази трагедия. „Тук е ключът за разбиране не само на конкретната ситуация, при която бива убит Авел, но и на цялата по-нататъшна кървава история на човечеството.“⁶

Грехът навлиза във всички сфери на древния свят и обхваща цялата земя. „Злото не е само индивидуален проблем. Това е всепроникващо състояние на човешката паднала в грех природа, която обхваща политическата и социална реалност, в която сме принудени да живеем.“⁷ Така постепенно последствията от Грехопадението обхващат целия древен свят. „Земята се разврати пред погледа на Бога и се изпълни земята с насилие“ (Бит. 6:11, НП) и в резултат Бог решава да изтребва всяка твар, „заедно със земята“ (13 ст., НП).

След като спасява човечеството чрез Ной и неговия ковчег, Бог постановява един нов завет: „Сключвам Моят завет с вас, че няма вече да бъде изтребвана всяка плът от потопни води и не ще вече да има потоп, който да опустоши земята“ (Бит. 9:11).

Част от този „нов завет“ с човека е фактът, че Бог възлага огромната тежест на духовната отговорност за въздаване на справедливост на човека. Бог вече няма да се намесва в човешките дела, за да поправи неправда, да възпира злото и да въздава справедливост. Човекът вече носи тази отговорност. „Който пролее човешка кръв, и неговата кръв ще се пролее от човешка ръка, защото човек е създаден по образ Божий“ (Бит. 9:6). Тази отговорност на човека поставя духовната основа и на държавността.

ВЛАСТТА КАТО БОЖЕСТВЕНА ИНСТИТУЦИЯ С ДУХОВНА ОТГОВОРНОСТ ДА ВЪЗПИРА ЗЛОТО

Държавната власт има божествен произход. „Няма власт, която да не е от Бога, и каквато власт има, тя е отредена от Бога“ (Рим. 13:1, НП). Гръцката дума за власт (ἐξουσία) може да се преведе както „началства, висши власти и управници“, така и „власт, авторитет, сила за управление и господство“.⁸ В този смисъл текстът в Римляни 13:1 може да се разбира по два начина: (а) всяка власт, в смисъла на властимащите, конкретните личности, е от Бога (но от историята знаем, че далеч не е така); или (б) властта като духовен принцип и авторитет се дава от Бога на онези, които са поставени в позиция на сила, а от самите тях зависи дали ще използват тази сила богоугодно или ще злоупотребят с нея.

При по-задълбочен и подробен анализ на текста в Римляни 13:1-7 става ясно, че владетелят би трябвало да бъде Божий служител (δίακονος) и неговата главна задача е да наказва и възпира злото, „защото той не носи напразно меч“ (Рим. 13:4).

Тези два текста, Битие 6:6 и Римляни 13:1-7, изграждат богословската рамка на държавността и въоръжените сили като функция на държавността: *полицията* да наказва и възпира злото, което идва отвътре в обществото, а *армията* – злото, което идва отвън.

Един целенасочен прочит на Новия завет, и особено на двете книги на ев. Лука, ни среща с няколко военнослужещи от различен ранг и произход: войниците при р. Йордан (Лука 3:14), стотника⁹ от град Капернаум (Лука 7:1-10), стотника при Кръста, който прославя Бога (Лука 23:47), стотника Корнилий (Деян. 10 гл.), хилядника¹⁰ Клавдий Лисий (Деян. 23:26) или стотника Юлий (Деян. 27:1). В нито един от тези случаи няма изрично указание или текст против военната професия. Нещо повече, самият Господ Исус Христос изказва похвала за най-много вяра в цял Израил именно към един военнослужещ: стотника от град Капернаум (Лука 7:9). □

(Следва)

¹ Библийските цитати са заимствани от *Синодалното издание на Библията*, освен ако не е посочен друг превод.

² Св. Елдъров, *Православието на война* (Военно изд., 2004), 3 с.

³ Пак там, 194 с.

⁴ Пак там, 195 с.

⁵ Пак там, 195 с.

⁶ Пак там, 196 с.

⁷ A. Holmes, *War: Four Christian Views* (Intervarsity, 1997), 118 р.

⁸ *Старогръцко-български речник на Новия завет* (Госпл., 2010), 120 с.

⁹ *Стотник* – командир на 100 войници. Днес съответства на командир на рота, със звание капитан или майор.

¹⁰ *Хилядник* – командир на 1000 войници. Днес съответства на полковник или бригаден генерал, в зависимост от рода войска.

Хуманитарен фонд за Украйна

ОЕЦ изпрати помощ за бедстващи райони от войната

Владислав Райчинов

Тази пролет Обединени евангелски църкви организираха хуманитарен фонд, чието предназначение бе да се наберат средства за спешна помощ за бедстващи райони в Източна Украйна. Още с началото на военните действия ОЕЦ публикува свое изявление с призив към вярващите в страната да отправят непрестанно молитви към Бога: за възстановяване на мира, за облекчаване на положението на бедстващите, за прошка, утеха и надежда. Беше създаден и формуляр, чрез който отделни вярващи и цели църкви имаха възможност да заявят своята готовност да подпомагат по различни начини прииждащите бежанци в България. Мнозина откликнаха на тези инициативи и управителният съвет на ОЕЦ изразява искрена благодарност към Бога за това.

С особена тежест сякаш се отличи инициативата за изпращане на закупена хуманитарна помощ с камиони. От офиса на ОЕЦ писаха в началото на март: „Съзнаваме, че практическата помощ в България е безценна за всички в затруднено положение. Наши братя и сестри от Украйна ежедневно ни изпращат новини за изключително тежката ситуация при тях от гледна точка на продоволствия и стоки от първа необходимост. Има сериозен недостиг и нужда от снабдяване с храна. В много райони от страната не може да се закупи храна и хората гладуват. Такова е положението в Одеска област, в много от източните райони на Украйна, както и в Бесарабия. Разговаряхме с пастори от Украйна, с които обсъдихме възможността за практическа помощ. Молбата им е по възможност да подготвим храна, която са годни за незабавна консумация, тъй като в бункерите няма условия за готвене. Тази нужда е за цялата страна, където се водят сражения, но в момента, за съжаление, в Киев не може да се влезе по никакъв начин.“

Във връзка с тези остри нужди ОЕЦ призова християните в България за целево дарение, с което да се съберат средства за практическа помощ в полза на бедстващите райони. По първоначални планове кампанията си беше поставила за цел да набере около 100 хиляди лева, а крайният срок за изпращането на средства по сметката на ОЕЦ беше насрочен за 14 март.

Изключително насърчение бе мигновената реакция на мнозина! Както отделни вярващи, така и цели църкви и организации откликнаха на призива. Сред даренията имаше и малки, и големи суми – както от територията на България, така и от българи, живеещи в чужбина. Само в рамките на две седмици по сметката на ОЕЦ постъпиха почти 155 хиляди лева. В критичен период, едва излезли от времена на пандемия и неработещи бизнеси, стотици българи заделиха от личните си средства с вдъхновяващ израз на жертвостопаност и състрадание!

Работната група, на която ОЕЦ делегира отговорност за изпращане на помощта, положи немалко усилия за подбор на качествени стоки, комплектоването им в палети, натоварването им на тир, координацията с украински евангелски църкви

и изпращането на първата част. За сумата от 92 400 лева бяха закупени 14 тона храни. Всички те бяха натоварени на тир и на 16 март 2022 г. бяха изпратени. Два дена по-късно, на 18 март, продуктите бяха разтоварени в една от евангелските църкви в град Чернивци, откъдето с техен вътрешен транспорт впоследствие бяха разпределени към някои от най-засегнатите от войната в Украйна райони.

В свой отчет за този първи етап от изпращането на хуманитарна помощ ОЕЦ изрази искрена благодарност на всички доброволци, които положиха безвъзмезден труд по подготовката и организацията; на Дирекция Вероизповедания, която оказва пълно въздействие пред Териториална дирекция „Митница“ (Русе) за безпроблемното преминаване на товара; и най-вече на Бога за това, че влага у вярващите хора в България съпричастност и загриженост за украинския народ.

От първото дарение имаше остатък от почти 62 500 лева и затова ОЕЦ започна подготовка за изпращане на втори камион с продоволствия. Кампанията за набиране на финанси беше удължена до 28 март. Планът беше събраните средства да бъдат използвани по същия ред за закупуване на стоки от първа необходимост. Наред с призива за допълнителни дарения пастир Румен Борджиев също така повтори апела към евангелската общност за постоянство в усърдна ходатайствена молитва за спиране на войната в Украйна, за утеха на загубилите близки, както и за Божията закрила над бежанците, които напускат дома си.

криза, а взетите мерки бяха половинчати, недообмислени и ужасяващо неадекватни. От друга страна обаче гражданското общество в България (със значителната роля на евангелските християни) реагира с изключителна активност. Обединени в социалните мрежи, хората отваряха домовете си, организираха посрещане и извозване на дезориентирани бежанци, подsigуряваха им то-

пла и прясна храна, медикаменти, грехи, одеала, домашни уреди. Частни училища и детски градини разкриха места за безплатно участие на украински деца. Доброволци и църкви предлагаха безплатни уроци по български език, помагаша на украинците да попълват автобиографии и да кандидатстват за работа, ориентираха ги в градската среда.

През втория етап от инициативата „Хуманитарна помощ за Украйна“ (18-30 март) в банковата сметка на ОЕЦ постъпиха още около 16 хиляди лева. Заедно с остатък от първия етап (7-17 март), сумата набъбна до 78 500 лева. Тези средства почти изцяло бяха използвани за ново закупуване на хранителни стоки от първа необходимост – според изразената от украинските пастори нужда. (Целият отчет за събраните и изразходвани средства е наличен на Интернет страницата на Обединени евангелски църкви: eabulgaria.org.) Също както по-рано, хуманитарната помощ беше натоварена на тир и откарана до украински църкви в Чернивци. А оттам местните пастори с вътрешна организация са ги разпратили със свой превоз до църкви предимно из

Източна Украйна. Според обратните сведения и благодарствените им писма продоволствията са раздавани както на църковни общности, така и на мнозина невярващи хора – като израз на Христовата любов към всеки човек в нужда.

След края на втория етап в сметката на ОЕЦ имаше остатък от 5573 лева. По това време в офиса на Обединени евангелски църкви се получиха запитвания за използване на тази сума за служението сред пристигащи бежанци. Дарението обаче е събирателно целево изрично за хора в бедствено положение на територията на Украйна и затова беше решено кампанията да се удължи с още месец. Така в третия етап (1-28 април) бяха дарени още 1160 лева и работната група продължи да организира изпращането на храни към Украйна. Този път обаче, вместо големи камиони с продоволствия, помощта се изпращаше на по-малки пратки (вече не с камиони, а с микробуси), но пък с по-голяма честота. До края на април бяха закупени, изпратени и разпространени хранителни продукти на обща стойност 6544 лева.

Макар и с по-малки пратки и по-ограничени темпове, след края на април хуманитарна помощ продължава да се изпраща за Украйна според текущите събрани суми. □

Междувременно военните действия продължаваха с пълна сила, а бежанската вълна от Украйна към Европа бележеше нови и нови рекорди. Десетки доброволчески групи, евангелски църкви и неправителствени организации изпреварваха държавните власти, организирайки мрежи за посрещане, настаняване и осигуряване на неща от първа необходимост за пристигащите украинци – мнозина от които бяха сами жени с децата си (тъй като съпрузите им бяха принудени да останат в родината си като част от мобилизацията за защита на Украйна). Българското правителство се забави изключително много с формиране на национален щаб за овладяване на бежанската

Помощ за бежанци от Украйна от СЕСЦ

Съюзът на евангелските съборни църкви не остава безучастен към съдбата на бежанците от Украйна. П-р Рангел Кълвачев описва подробно как църквата в Пазарджик стана сред първите, поела грижа към част от едно такова семейство в нужда:

Свързахме се с еп. Иван Вълков, който комуникираше с църкви от Украйна, и му казахме, че ако има вярващи, които искат да дойдат в България, може да ги изпратят при нас. Не след дълго ни съобщиха, че от Запорожие е тръгнала една майка с дете на две години. След няколко дни, след като беше настанена, я попитахме: „Знаеше ли къде ще бъдеш настанена, когато пристигнеш в България?“ Тя отговори: „Да, пастирят на нашата църква ми каза: „Тръгваш за България, в гр. Пазарджик.“

Не знаех къде се намира, но знам, че щом пастирят ми е казал, ще бъда на сигурно място. Пристигнахме с влак до Пазарджик в четири часа сутринта. Бяхме аз, двегодишният ми син и едно момиче, което се присъедини към мен, тръгнала сама от Украйна. На гара Пазарджик ни чакаше собственикът на апартамента. И така бяхме настанени.“ Присъстваха на неделното богослужение. Цялата църква ги посрещна с много любов и от този момент нататък се грижехме относно тях за храна, дрехи, лекарства и всичко друго, каквото беше необходимо.

Свежървата на тази жена и бабата на съпруга ѝ също искат да дойдат в България. За тях е предоставен апартамент в Пловдив от членове на църквата в София. Томи Лесенски също предоставя къща в пловдивско село и там са настанени четирима души. В Пазарджик има и още осем души от Украйна, за които църквата полага грижи. Братя и сестри от Пазарджик, Пловдив, Панагюрище и други близки места оказват финансова, административна и техническа помощ на тези страдащи хора.

П-р Благовест Николов съобщава, че I ЕСЦ (София) е приютила в два свои апартамента няколко семейства, бягащи от войната в Украйна. Всички те са от източната част на Украйна. Първото семейство, настанено в единия от тях, е петчленно и е пристигнало в началото на март с автобус. Тъй като работата на единия от родителите позволява да се извършва от възрастни, те поемат своите материални нужди. В другия апартамент, тъй като е по-голям, са настанени общо осем души и всички те са близки роднини. Дошли са с две шестгодишни деца. А през миналия месец една от майките роди тук едно здраво бебе. Всички те получават ежедневно безплатен обяд от социалната кухня при църквата. Те имат уреден бежански статут на временно пребиваващи в страната.

СЕСЦ имаше готовност да поеме бежанци и в Християнски център „Надежда“ във Велинград. Но молби за използването на тази възможност не са представени. ▢

Протоiereй Йоан Майендорф 30 години от смъртта му

ПРЕЗ ТОЗИ МЕСЕЦ

Радостин Марчев

На 22 юли се навършват точно 30 години от смъртта на Йоан Майендорф – един от най-забележителните съвременни православни богослови.

Роден на 17 февруари 1926 г. във Франция, Майендорф е наследник на семейство, емигрирало от Русия след Октомврийската революция през 1917 г. Получава образованието си в Сорбоната и в православния богословски институт „Св. Сергий“, където остава да преподава църковна история. През 1959 г. заминава за САЩ, където чете лекции по патристика и църковна история в новата православна семинария „Св. Владимир“, чийто ректор е от 1984 до 1992 г. Наред с това преподава византийско богословие в университетите „Харвард“, „Фордъм“ и „Колумбия“, както и в богословската семинария „Юниън“. Известно време служи и като президент на Американската православна богословска асоциация, както и на Американската патристична асоциация. Член е на редица научни дружества.

Богословският принос на Йоан Майендорф е най-вече в две свързани области. Първо, той се утвърждава като един от най-добрите специалисти по история и богословие на Византия – област, по-слабо позната на Запад по онова време, заради което е търсен лектор от редица престижни университети. Голяма част от книгите на Майендорф, преведени на много езици, са свързани именно с Византия. Второ, той е един от зрелите представители на известното движение неопаламизъм, върнало в центъра на православно богословие личността и учението на св. Григорий Палама. Освен множество книги и статии, посветени на Палама, Майендорф прави и нов английски превод на неговите „Триади“.

Специфичното учение на Григорий Палама е свързано с т. нар. „Божии енергии“. Под това неопаламитите разбират Божиите действия или Божията благодат, която се проявява в света. Идеята съвсем не е чисто спекулативна, понеже според тях Бог общува със света именно чрез Своите „енергии“, тъй като по природа е напълно непознаваем. Това не са единствено действия, които имат източник в своя извършител – нещо, което би ги направило сътворени, – а водят своето начало от вечността. Те също така са изцяло божествени, общи за всяко от лицата на Троицата, а чрез тях Бог обитава в човека, предава му Своя живот и осъществява т. нар. „обожение“ или „теосис“ – още едно специфично православно учение.

Протоiereй Йоан Майендорф
/ изобразение: OCA.org

Учението на Григорий Палама е утвърдено на няколко източни събора, но след това се оказва до голяма степен забравено в продължение на векове. Макар да не е първият, който се връща към него, Майендорф има

значителна роля за неговото разпространение и утвърждаване като специфична характеристика на съвременното православно богословие.

Църковната дейност на Йоан Майендорф в никакъв случай не е изцяло академична. Той е ръкоположен за свещеник и дълги години служи като ректор на православната църква „Христос Спасител“. След емиграцията си в САЩ става една от водещите фигури за обособяване на независима православна църква в Америка. В тази връзка проблемът с етнофилетизма е сред често срещаните полемки в неговите съчинения – включително и в редакторските му карети в списанието на семинарията „Св. Владимир“. Майендорф също така е един от създателите на световната мрежа на православни младежки организации „Синдесмос“, като с времето служи като неин генерален секретар и президент.

На български език са издадени три книги на Йоан Майендорф: *Византийско богословие* (Гал-Ико, 1995), *Византийската църква: между небето и земята* (Манастирско издателство, 2003) и *Христос във византийското богословие* (dveri.bg).

По всички критерии протоiereй Йоан Майендорф е един от значимите православни богослови на XX век. Фактът, че живее и работи на Запад, отчетливо се отразява на начина, по който се опитва да обясни разбираемо източните богословски понятия на своите читатели. В съчетание с неговата обективност и умереност, това го превръща в подходящ партньор за диалог между доста различните културни и богословски традиции (православна, католическа и протестантска), които често говорят на различни езици. ▢

Основаването на Кралското научно дружество

Първата научна организация в историята навърши 360 години

Тодор Велчев

На 15 юли 1662 г. Кралското дружество получава от английския монарх Чарлз II грамота за официалното си учредяване. Това е началото на първата национална научна организация в историята. Пълното ѝ наименование е: *Royal Society of London for Improving Natural Knowledge* („Кралско лондонско дружество за подобряване на естественото познание“). Не бива да се изненадваме, че това е сдружение на активни християни, които имат силен интерес към устройството на Божието творение. Всъщност повечето от учредителите на дружеството са пуритани. Негов първообраз вероятно са сбирките на т.нар. „Невидим колеж“ в дома на сестрата на химика Робърт Бойл: Кетрин (лейди Ранула). Тя подкрепя привържениците на парламента (и пуританите) в техния бунт срещу управлението на Чарлз I. Сама надарена с дълбок ум и вероятно участваща в изследванията на брат си, тя посреща групата в своя дом, за да научи повече за новите им открития.

Свободни от формите на традицията, пуританските училища насърчават заниманията с природни науки. По онова време последните се наричат обобщено „натурална философия“. Някои изследователи на миа-та връзка между „Невидимия колеж“ и сбирките, провеждащи се в предимно пуританския колеж „Грешъм“. По същото време и други пуритански училища допринасят за революционни промени в медицината. По-късно бащата на модерната атомна теория Джон Далтън също ще завърши протестантско училище.

След Реставрацията на монархията в Англия (1660 г.) главен организатор и секретар на Кралското дружество става Джон Уилкинс, човек с енциклопедични познания и новатор в науката. Поради своите религиозни разбирания и посвещение по-късно той ще стане епископ на Честър и ще развива аргументи в защита на Писанието.

Сбирка на Кралското дружество; литография от XVII век / източник: ScienceMuseum.org.uk

долу:
Главната квартира на Кралското научно дружество в Лондон
/ източник: Britannica.com

прокатолически настроения кралски двор. Той се отдава на благотворителни дела. Сред тях е финансовата поддръжка на църковен служител, който да провежда богослужения в часове от деня, когато средният работещ мъж може да присъства.

Сред първите членове на дружеството е и професор Джон Уолис. Той е виден математик, допринесъл много за развитието на диференциалното и интегралното смятане и предложил метод за приблизително пресмятане на числото „Пи“.

За вярата на Робърт Бойл¹ се знае много: както за апологетичните му съчинения, така и за учредената от него поредица от лекции в защита на християнството.

Закон на Бойл за газовете, както и развенчаването на алхимията в книгата му *Скептичният химик*. Често (и напълно заслужено) той е определян като „бащата на модерната химия“.

Друг основател на дружеството и негов председател (1680-1682 г.) е сър Кристофър Рен, може би човекът с най-много постижения в тогавашната епоха. За широката публика той е най-известен с възстановяването на катедралата „Сейнт Пол“ в Лондон. Но също така Рен е анатом, илюстратор на книгата на Уилс *Cerebri anatome*, физик с авторитетни съчинения, специалист по геометрия (посочен от Нютон като един от най-добрите за времето си) и топограф. Той е сред първите, които правят опити за кръвопреливане. Провежда и изследвания на насекоми под микроскоп.

Девизът на Кралското научно дружество е: „Нищо само поради авторитета“, т.е. ние не приемаме нищо само защото го е казал някой голям специалист. От основаването му насетне почти всеки известен британски учен е бил негов член, включително сър Исаак Нютон. Християнските корени на модерната, самовъзпроизвеждаща се наука са дълбоки. Онези, които смятат, че вярата заслепява, трябва да се запознаят по-подробно с историята на възникването на Кралското дружество.

Да бъдеш избран за член на Кралското дружество е много престижна награда за един учен. Днес обществото има 1300 британски и 130 чуждестранни членове. Дейностите му включват осигуряване на независима научна оценка по настоящи проблеми и управление на големи обществени средства, които се разпределят чрез стипендии за поощряване на иновативни изследвания, развиване на международното научно сътрудничество и популяризиране на науката. □

Друг първоосновател на Кралското научно дружество е Джон Уилкинс, смятан за един от най-добрите лекари от своето поколение. Уили е силно привързан към Англиканската църква и това му спечелва неприятели в

Бойл подпомага преследвани уелски свещенослужители. Освен това става спомоществовател на нов библийски превод и прави собствени изследвания на библийските езици. Като химик-новатор, на него дължим

¹ Отделна статия, посветена на Бойл, беше публикувана в *Зорница*, 01/2022.